



ГУТІРЯ Віктор Степанович (29. 08(11. 09). 1910, с. Синявське, нині Ростов. обл., РФ — 21. 10. 1983, Київ) — фахівець у галузі нафтохімії. Доктор хімічних наук (1944), професор (1944). Академік АН Азерб. РСР (1949) та УРСР (1961), член-кореспондент АН СРСР (1953). Державна премія СРСР в галузі науки і техніки (1942), премія ім. Л. Писаржевського АН УРСР (1976). Від 1923 — у Баку, де 1932 закін. Азерб. індустр. інститут. Відтоді працював в Азерб. НДІ нафт. промисловості: 1937 — зав. лаб., 1937–45 і 1955–59 — заступник директора з наукової роботи. 1959–64 — заступник директора з наукової роботи Інституту хімії високомолекуляр. сполук АН УРСР (Київ), від 1976 — керівник відділ. Інституту фіз.-орг. хімії і вуглехімії АН УРСР (Донецьк). Віце-президент АН УРСР (1963–74). У співавт. розробив метод

і технологію синтезу етил. спирту з етилену газів піролізу; відкрив явище низькотемператур. гістерезису, пов'яз. з механізмом утворення та розповсюдження комплексів і з термодинамічними характеристиками процесів перекристалізації сечовини й адсорбції-десорбції вклуч. речовини, запропонував фіз.-хім. модель сполук вклучення. Здійснив піонер. дослідж. в галузі каталітич. перетворень вуглеводнів на різноманіт. типах і формах цеолітів. Під його керівництвом розроблено процес каталітич. крекінгу з дрібнодисперсним каталізатором і споруджено перші в СРСР флюїдні установки каталітич. крекінгу. Ініціював дослідж. хімії тіолан- і тіолан-1,1-діоксинів, що лягли в основу нового наук. напрямку — хімії п'ятичлен. цикл. сульфонів. Здійснив дослідж., пов'язані з отриманням ненасичених і ароматич. вуглеводнів з укр. нафт.

Основні праці

Крекинг и риформинг нефтепродуктов в присутствии алюмосиликатных катализаторов. Баку, 1944; Нефти Азербайджана. Баку, 1945 (співавтор); Каталитическая очистка дистиллятов термического крекинга. Баку, 1946 (співавтор); Кривые разгона бакинских нефтей. Баку, 1947 (співавтор).

Рекомендована література

1. Волков В. А., Вонский Е. В., Кузнецов В. И. Выдающиеся химики мира: Биограф. справоч. Москва, 1991;
2. Галич П. Н. Виктор Степанович Гутиря (к 90-летию со дня рождения) // Катализ и нефтехимия. 2000. № 5–6.

А. М. Дякова

Бібліографічний опис:

Гутиря Віктор Степанович / А. М. Дякова // *Енциклопедія Сучасної України* [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.]; НАН України, НТШ. — К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2006. — Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-24977>

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України (докладніше).